

Пенев и Вл. Василев показва, че и тримата тълкуватели (без да уеднаквяваме постановките им) виждат неповторимото у Яворов в неговия трагизъм, в неговото страдалчество. Както се изразява и М. Неделчев, при Яворов не е нужно да се случват трагически събития, за да се преживява трагизмът. А Вл. Василев, полемизирайки с Ат. Далчева, обяснява, че никой не говори за страданието като основен мотив у Пушкин, Гьоте, Юго, Вазов, Пенчо Славейков, а именно у Яворов - при него то е "обладало" словото, превърнало се е в безалтернативен модус на съществуването. Повече от ясно е, че според критиците самотничеството, трагическото осмисляне на битието, "еклизиастовият скептицизъм" са трайните, обсебващи характеристики на Яворовия духовен живот, фундаментите на мита Яворов. В тази философия обаче те откриват не примиренчество с житейското като победа над духа, а смиреннието с битието, със съществуването на една определена точка за духа, както биха се изразили сюрреалистите, от която животът и смъртта, реалното и въображаемостта, миналото и бъдещето, съобщимото и несъобщимото престават да се възприемат противоречиво. защото трагедията е загуба на равновесието, неустойчиво временно положение, което изисква изход и има смисъл само пред лицето на хармонията. Вл. Василев ще стигне до това становище, коментирайки оптимистично-светлите визии в "Да славим пролетта". Обикновено светлите визии на трагически обременения поет са плахи, смутителни, конфузни. В Яворовата поезия заговаря трагически необремененият поет, пробвал в себе си "необозримото, морето в душата си", станал "един и същ на битието с урагана".

Митопоетическата мощ на Яворовото страдание (защо "Яворов" е не само митотворец, но и митоносител) е от основните причини харамията и любовникът Яворов да се превърне в най-трагическия и затова най-скъп и неповторим български литературен мит, изваял двуполюзния свят на страдалчеството между ангелическата чиста духовност и демоническата страст, между позора и блаженството, ужаса и безсмъртието, кошмара и светлината. Естествено, не може да се говори, че Яворов е единствен по сила национален мит в словото. Но той е най-метафизичният български мит - особено с тъмно-светлия порив на неговия сънпрокоба. В идеята за мъжество и героизъм винаги е вплетена